

Издава уторком, четвртом и суботом
ПРЕДПЛАТА: за Краљевину СХС
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
за Италију мјесечно Д 6;
Један број 30 центова. Огласи
по цјенику. Поједиан број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
Радикалне Стравке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шодро Ђакић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједа 23. маја 1923.

Број 88.

Одговор г. Лјубе Јовановића на говоре демократа на седници Народне Скупштине од 15. ов. мј.

Gospodin Pribičević nam pripisuje da smo okvarili koaliciju i sastavili vladu samo za to, to smo hteli da favoriziramo politiku i izborni speh gospodina Radića i njegove stranke. Navavno da gospodin Pribičević za to ne navodi ikakve dokaze. Dokaz je, kako g. Pribičević kaže, u onome, što smo posle radili. (Sv. Pribičević: Za vreme izbora!) Pa to je, za vreme zбора. Ja bih odmah i to kazao, da ako je bilo lo toga da damo mogućnosti da se pokaže kako u Hrvatskoj tako u Bosni, Slovenačkoj, Vojvodini, Srbiji i Crnoj Gori pravo raspoloženje naroda i njegova volja da odlučuje o onome što je bilo na dnevnom redu, mi smo, gospodo, to i uradili. Ali, gospodo, mi nismo krivi što su ti izbori pokazali, da i mnoge do tada velike snage i političke veličine nisu bile one kako se prestavljalo, i mi nismo isto tako krivi što su na izborima bile neke pojave, koje mi ne želimo, koje mi sažaljevamo ali koje mi — za ono kratko vreme koliko smo do izbora vladali — zakonitim sredstvima, i mi smo jedino i samo zakonitim sredstvom hteli vladati, — nismo mogli drukčije učiniti. (Buran pljesak na desnici i u centru.)

Kad bi čovek g. Pribičevića slušao, mogao bi pomisliti, da je on stvario i ostavio takvo stanje u Hrvatskoj na osnovu koga se taj pokret nije smeo ni pomoliti, pa smo mi došli i razrušili sve gradove i utvrđenja za jedinstvo naroda.

Gospodo, vi ste lepo videli, uklonili smo g. Demetrovića i da li ste čuli da gospodin ili ko drugi navodi koje smo mi te strahovite promene u Hrvatskoj, Sloveniji i Dalmaciji načinili? Ne, gospodo, nego ste brojali pisare po starim granicama Srbije i tamo je ostalo ono što ste vi stvorili ili pustili da žive. Jeste, gospodo, četiri godine bili ste vi ovde kao monopolisani i jedinstveni stručnjaci za upravu u onim krajevima. (Buran aplauz). Vi ste toliko malo stvorili novoga. I zato je, gospodo, moglo se javiti ono što se tamo javilo. I ja kažem: ne pretendujem i neću ja da pretendujem da smo mi našli lek odmah tome. (Sv. Pribičević: Vi ste kapitulirali!) Ja, gospodo, priznajem i za sebe i za g. Pašića i za ostale naše drugove, da ne možemo načiniti čudo i od jednoga stanja staroga, od jedne zastarelosti političke, ja smem čak da kažem pa ako bi se kodog i uvredio, i od nedovoljnog političkog razvitka u tom delu naroda i od njegove nedovoljne nacionalne svesti, mi nemožemo načiniti čudo, pa kad damo pravu slobodu da padne samo sobom sve ono što je zlo bilo. Gospoda su mislili, gospodo, da se narodnim životom, narodnim težnjama, narodnom voljom, može zapovedati. Oni su predstavljali tako, kao da su oni spasioци, koji mogu steći narodu jedinstvo čitavih pokrajina i protiv njihove volje. E vidite, tu su se gospoda prevarila.

Lepe su vam reči o jedinstvu na jeziku ali treba, gospodo, dela, treba prošlost nesređenu pažljivo i bojažljivo lomiti a ne samo frazirati i zastavljati se na zastavama i simbolima. (Sv. Pribičević: To ste trebali lane da govorite, a ne danas, jer ste i lane bili isto tako pametan kao danas). Ja ne znam g. Pribičeviću

u čemu je ono što sad govorim protivno onome što sam lane govorio.

Ja mogu da kažem, da smo mi za kratko vreme od 4 meseca i u pogledu ličnosti i u drugim pogledima mnogo štošta uradili za rešenje toga staroga, mnogo više nego g. Pribičević za 4 godine. Kaže nam se da mi favoriziramo Radićevu većinu. Ja hoću da konstatujem da mi nismo kazali, kad su prošli izbori izvršeni i komunisti onoliko dobili, da su dotadašnji ministri unutrašnjih dela bili krivi i da su favorizirali komuniste, i da su ondašnji ministri hteli da ruše državu.

Što se tiče zamerke da je žandarmerija čuvala Radićeve zborove ja vam moram reći da će biti dužna da čuva sve zborove koji budu po zakonu održani, sastavljeni i koji se budu po zakonu držali. To će biti njena dužnost, kao što je bila naša dužnost, da one Srbe Bošnjake koji su posle onog dogovora u Kostajnici pošli na Zagreb da ih sprečimo makar se i nevinna krv prolila radi odbrane reda u državi. (Sv. Pribičević: Nemojte se toliko preporučivati Radiću da čete streljati i Srbe seljake). G. Pribičević neprestano misli o nekom preporučivanju, te misli da i ja gledam da se preporučim te na desno te na levo. Hoću da kažem da čemo tu preporuku tražiti i kod Srba i kod Hrvata i kod Nemaca i kod Turaka i kod Magjara i kod Albanaca i kod Radića i kod demokrata, da čemo svakoga u njegovom pravu braniti. (Živo! pljeskanje).

Vidite, gospodo, sasvim je prirodno da kad mi hoćemo svakom građaninu da zaštitimo potrebu njegovih građanskih sloboda, da onda ono što piše u Ustavu i u zakonu moramo zaštititi i zagarantovati i socijalistima i komunistima i republikancima i demokratima i svima ostalima. Ali vidite, gospodo, to što mi radimo prema drugima i nije tako oposno, ali je po mišljenju gospode opasno ako neko od njih bude proglašen za antidržavnog elementa, a specijalno ako to bude Hrvatska Seljačka Republikanska stranka. (Sv. Pribičević: Tako je Pašić govorio prošle godine, da je Radić antidržavni element!) Ali ja imam ovde jedno da kažem da gospodin Pašić nije nikad ni na Hrvatsku Seljačku Republikansku Stranku niti ma za koju drugu stranku ma kada kazao da je stavljena van zakona, van uživanja ustavnih sloboda. (Sv. Pribičević: Ali je kazao da su tamo antidržavni elementi!) (G. Pašić: Nisam. To ste vi.) Samo, gospodo, treba čovek da bude konstantan, pa kad se žali na to da se čine zloupotrebe sa Kraljevim Imenom i kad u tom pogledu čita neka privatna pisma kao da tamo ima nekih strašnih zloupotreba, onda treba i sam da se čuva pa da se oko toga republikanizma i monarhizma ne bakće mnogo, te da ne izgleda, da je on privilegovani branilac monarhijskih interesa. (Sv. Pribičević: Niste ni vi, ali vi hoćete da ste privilegisani u tom pogledu!) Ne samo ja, nego i ja i mi zajedno. Ja to pravo priznajem i sebi i nama i svoj drugoj gospodi, neisključujući iz toga nikoga. Zavisu od naše pameti: nekoji je u tome srećniji neko nesrećniji, ali ne odričem to pravo nikome.

Kao dokaz te naše blagonaklonosti za vreme izbora prema Radiću, koja se nije mogla dokazati da postoji, navodi fakat: »Vi zavisite od Radića!«

Svaka vlada zavisi od svih parlamentarnih činilaca, pa i ova vlada. A što se tiče pitanja kakvi su to parlamentarni činioци, to su oni činioци koji su u skupštini. Latinska poslovnica kaže: Hic Rodus hic salta. Ovde u ovoj kući imaju da se ti parlamentarni činioци manifestuju i dok su tu, tu su, ako ih nema, opet ništa.

Pitaju nas gospoda, a što ste im platili da ne dođu kao da bi tu bila reč o ljudima, koji su zato i birani da dođu ili su se spremali da dođu. Oni su, megjutim, birani baš da ne dođu. Sad hoćete da kažete da se ni obziramo na njih a vi ne. Pa vi njihov dolazak i nedolazak neprestano spominjete, a mi idemo pravim parlamentarnim putem. Glavni adut Stjepana Radića kod onoga sveta u Hrvatskoj zvao se: Svetozar Pribičević.

Protokoli.

Pošto bismo mogli mnogo govoriti, dopustite mi da na konkretna pitanja konkretno odgovorim o tome protokolu. Gospodo, meni je čast kategorički izjaviti da toga obaveznog protokola nema i mi ga nismo ni jednog časa bili uopšte primili i sve intrige, koje su na osnovu toga pletene, imale su svoje ciljeve III su se služile jednom neistinom. To je, gospodo, fakat koji ne može niko poreći. (Čuje se: Tako je!) I onda, gospodo taj protokol je dokaz samo onoga što je bilo i o dobroj volji onih koji su na tome radili. Utvrđeno je njime da toliko velike diferencije izjagju ove za sada zavgjene braće ne postoje kao provalija, preko koje se ne može nikada preći. (Pljeskanje od strane većine). Vi govorite po hiljadu puta: zašto ga ne objavljujete. E, gospodo, ja ću da vam kažem da mi ovo interesovanje i ova razdornost mnogo liči na jedno intrigiranje. (Sv. Pribičević: Pa to je narodna stvar). Nije tačno. Kad nešto nije primljeno ni usvojeno i kad se po tome ne radi, onda to nije narodna stvar. Narodna bi stvar bila onda kad bismo mi to usvojili i kad bismo na tome radili. A dopustite mi, gospodo, i to da vam kažem, da ja znam da bezbroj političkih sporazuma, utvrđivači tih sporazuma ne bi objavili. A sada izvolite pitati g. Pribičeviću. (Sv. Pribičević: Jeste li vi hteli ići na pregovore u Zagreb?) Eto, gospodine, vi čak pitate za moje namere a ja ću da vam ih kažem. Isao bih i smatrao da mi je dužnost pregovarati. Od moga odlaska u Zagreb izvesna gospoda već dve godine dana prave intrige. Meni su žandarmi i vlasti austrijske činile smetnje, te od 1883. do 1918. god. nisam mogao preći preko i sada opet da se krenem tamo sprečavaju me intrige, jer ako odem tamo nezdorno je da ne vidim ljude koji su meni dolazili ovde i koji su bivali u mojoj kući. (Sv. Pribičević: A što ste pravili krize radi toga?) To nije istina. Ja sam sprečio deset ministarskih kriza dok ste vi bili ministar i ako ja nisam bio ministar.

Zar, gospodo, ako jedan drugoga vidimo i razgovorimo se o narodnim i državnim stvarima,

da odmah postanemo sunjivi, da tu ima nečega nepoštenog i sumnjivog. Ja sam uvek radio i imao veze sa svima grupama u Skupštini. Ali ovdje se uvodi jedan nov sistem, da se ljudi koji su po poverenju naroda članovi ovoga doma i koji su dužni znati šta jedan i drugi misle, da se ti ljudi odbijaju jedni od drugih kao razbojnici u sumi, da se oglašuju kao neprijatelji unapred, a kada dogjemo jedni drugima da smo zločinci, da zločin gradimo. Ja sam, gospodo, stajao na tome da u ovaj državni Srbini ima da ostane Srbini, Hrvat da ima ostati Hrvat a Slovenac Slovencem, ali sam se ipak starao da svesno ne učinim i ne donesem kakvu uvredu ostaloj braći. (Sv. Pribičević: Na to smo i mi pazili). A da li ste uvek uspjeli? Gospodo, u tome pogledu za naše veze sa mima kime bilo ako bi trebalo dokaza, ali ne za onoga na koga cilja g. Pribičević nego za narod, mi bismo bili u stanju da te dokaze u izobilju podnesemo. (Valerijan Pribičević: Dakle, protokol je odbijen?) Zašto se vi toliko bojite da dogje g. Radić ovdje da nas obori. (Burno pljeskanje kod radikalskih poslanika). (Sv. Pribičević: Sa tim rebelima niko a naročito Kraljevska Vlada nesme da pregovara dok ne dogju da polože zakletvu). Ja gospodo, naravno ne mislim da je ovde reč o kakvim ribelima, ali, gospodo, imajte na umu što kaže g. Pribičević: da sa rebelima naročito Kraljevska Vlada ne sme da pregovara, ja ću mu kazati: da jedino samo Kraljevska Vlada pregovara s njima bilo da ih uapsi bilo da ih dovede u pamet.

Svaka vlada, i Kraljevska, i carska (glas: i sovjetska!) i sovjetska, svaka gleda da zemlju smiruje, ako je pametna, ako ne provocira, ako ne živi od provociranja. Bilo je u Beogradu nekada vlada, koje su živile od toga predstavljajući da se svuda sprema nekakva bunica, nekakva zaverica. (Sv. Pribičević: To je vaš metod.) Ali mi iz toga izlazimo i gledamo da zemlju smirujemo, a nije to prosta i laka stvar. Nekoliko desetina i stotina hiljada građana, glasali su protiv ovog sistema, kojega smo mi predstavili. (Valerijan Pribičević: Uz vašu pomoć!) Uz našu pomoć, ili bez naše pomoći, ali ja mislim, sa mnogo više naše dugogodišnje pomoći nego naše. Oni građani nisu tako neznačajni, da jedna razumna vlada neće brinuti i tu brigu. Ja ću se, gospodo, od kraja boriti protivu toga, da mi se spreči pokušaj brinuti tu brigu, sem jedino silom. Lako je govoriti o sili, ali treba silu upotrebiti, ako do sile dogje; a drugo, gospodo, jedan pametan državnik i jedan rodoljub, on će pre toga sva sredstva upotrebiti, sve pokušaje učiniti da do toga ne dogje. I zato, zbog moje načelne ljubavnosti, može neko reći: „vi bi ste hteli da razgovarate sa Radićem jer ste kazali, da biste išli u Zagreb, ali vam mi to nismo dali“. Ali, pored svega toga, meni se čini da oni koji me znaju, znaju vrlo dobro, da ne bih ja za partiju ili za jedan trenutni parlamentarni interes, doprineo nikakvu bitnu žrtvu i nikakvu žrtvu na račun naše zajedničke otadžbine. (Sv. Pribičević: Objavite protokol!) Ali, ja, (pravu da vam kažem, ne smatram da znači služiti otadžbini, služiti ovakvim sitnim željama g. Sv. Pribičevića. (U centru buran aplauz i gromki uzvici: Živeo!)

NAŠA ŠTAMPA.

Poslije oslobodjenja, a naročito od prije nekoliko mjeseci, naša štampa, kao organ i izraz želja i misli javnosti, spustila se je svojim načinom pisanja vrlo nisko. Predstavnicima javnog mnijenja pored, onako dodijeljene im delikatne, uloge u posvećivanju i vaspitanju mase, uzeli su ton običnih vašarskih larmadžija i uličnih drekavaca. U takvom stanju, prirodno je, da su odsustvo svakog zdravog kriterijuma i nedostatak najosnovnijih moralnih obzira glavna karak-

teristika naše štampe. I u tom položaju otišlo se je vrlo daleko, što nas, ni u kom slučaju, ne može okvalifikovati kao kulturni i prosvijećeni narod u očima stranaca.

Riječi čast, dostojanstvo i ponos izgubile su od svoga značaja i postale su besmislene. Izgledate smiješni kada biste se usudili da skrenete pažnju na sve te ružne i štetne pojave i bili biste podvrgnuti odmah, nemilosrdno, najpodrugljivijem ismijavanju okoline. U toj i takvoj denznoj zavjerenosti i moralnom padu nije ostavljena na miru ni porodica i porodični mir, ono što je čovjeku najsvetije i čiji kult on uzdiže visoko. To je ta poratna psihoza koja je zahvatila sve slojeve našeg društva. Naša štampa nije se mogla osloboditi uticaja ovako bolesne sredine da bi se mogla dići na dostojnu visinu po samom njenom pozivu. Čak šta više, u mjesto da se preda sva posla na liječenje ovakvog stanja, ona je, na žalost, prednjačila u tome svjesno i promišljeno i bila njegov, tako reći, duhovni regulator i inspirator.

Politički život je, silom okolnosti, takogjer, podlegao ovom uticajima. Slomiti svoga protivnika pod svaku cijenu, ne birajući sredstva, bilo je geslo i ostalo, skoro svih naših lamoznih političara. Iskorišćujući teško ekonomsko stanje cijelog našeg društva, oni su vrlo lako mogli najmiti malodušne i nečasne samozvane javne radnike u ovoj službi. Onda je nastalo prosto jedno utrkivanje u iznošenju podmetanja i kleveta najniže vrste. Čast političkog protivnika bačena je pod noge, jer se pred sobom imao samo jedan cilj: uspjeli i snižiti svoga protivnika. I u koliko je ko više uspevao sa ovakvim grotesknim, bezobraznim i odvratnim načinom borbe, u toliko je više primao aplauze razuzdane gomile, koja je nailazila u tome svojoj zadovoljenju svojih instinktivnih nagona.

Samim tim, politička borba uzela je sasvim drugi karakter i pravac. Načelnost i patriotske pobude koje su bili glavni mobilni ove borbe, ovim prihvaćenim i udomaćenim načinom u njenom sprovođenju, izgubile su svoj smisao i svoj raison d'être. Mjesto poštene, lojalne i preporučljive utakmice u radu na narodnome dobru i blagostanju, politička borba izvitoperila se u hladno sračunate lične ili partijske interese, i postala jalova, bez ideje vodilje. Iznajmljena, kupljena štampa bila je, u takvom radu naših političara, vjerna njihova potkruša i starala se da što bolje odgovori ovakvim ukusima i ovakvim manirima svojih gosa.

Tipičan primjer ovakvog shvaćanja uloge štampe i političke borbe pruža nam demokratska stranka i njena štampa. Od momenta kada im se vlast izmakla iz ruku, koliko je gadosti i kleveta prosuto na radikalnu stranku i njene prvake. Našavši se, tako, u neželjenom položaju, pristalice demokratske stranke izgubile su sasvim duhovna ravnotežu i njima je ovladala jedna bjesomučna mahitnost. Pohlepni za vlašću, oni su se u svojoj izbezumljenosti bacili na radikalne podmećući im, na jedan cinički i podmukli način, najprljavije stvari i ne zadržujući nimalo da se u takvom poslu nečasno dotaknu i njihovog intimnog i političkog života.

Радићеве изјаве.

БЕОГРАД, 23. „Трибуна“ доноси разговор са Радићем, који је изјавио, да не само вјерује, него да је потпуно увјерен, да ће доћи до споразума. Радикали су вољни да споразум, а Љуба Јовановић је први који је рекао да тај споразум жагри. Чим радикали пошљу своје делегате у Загреб, започети ће се са преговорима. Он пориче све вјијести о иступу муслимана из блока, јер је успјех Хриата у исто пријеме и успјех Муслимана. Исто тако он пориче да ставља радикалима нове услове за споразум.

Skupština Radićevaca.

U nedjelju održana je u Zagrebu skupština Hrv. Rep. Selj. Stranke. Skupštini je prisustvovalo oko 1000 duša i sa znatljijom očekivalo najavljeni Radićev govor. Zbor je otvorio Radić ovim riječima.

»Napokon se je i u beogradskoj skupštini čuo jedan ozbiljan i odlučan glas. I već radi toga smatramo potrebnim da se u glavnom gradu Hrvatske na nj osvrnemo i zauzemo svoje stanovite. Istodobno događajući se u Evropi veliki i sudbonosni događaji. Evropa je danas polijeljena u glavnom na dva tabora: Na pacifistički, kojemu je na čelu Velika Britanija, i militaristički, kojemu je na čelu današnja francuska vlada, neću reći francuski narod. To je drugi razlog zašto je trebalo savzati ovu skupštinu. Treći je razlog 100-godišnjica Ante Starčevića, koji je utjelovljenje duha (neću reći načina), koji utjelovljuje našu državu, našu etiku i naše poštenje. Za to je hrvatsko narodno zastupstvo sporazumno sa hrvatskom inteligencijom savzalo ovaj zbor da bez reklame prikazemo sva ta tri događajaja.»

Pošto je Šegvić održao govor o Starčeviću, uzeo je riječ Radić, koji najprije govori o Beogradu i Srbiji: »Beograd nije bio ni Turska, to je bio Algaostan«, rekao je. U svojoj poruci radikalima veli: Jeste li kadri stvoriti vladu, koju ćemo mi respektirati? Ako ste voljni ukloniti sadanje zlo, može doći do sporazuma. To je početak pomirljivosti.« O protokolu veli, da ga »nema oako kako misle demokrati.« ali da imaju predvidjeti, koje treba ispuniti da dogje do pregovora o sporazumu. »Nismo spominjali Macedonia — veli — jer su je Srbi tri puta na sabliji osvojili i dobili meglunarodnim ugovorom. Nismo spominjali ni Crne Gore. U protokolu je bilo označeno što treba učiniti u Hrvatskoj, Slavoniji, Slovenačkoj, Bosni, Dalmaciji i Vojvodini, da dogje do pregovora.« Govoreći o Bosni kaže: »Bosne ne damo da bude Macedonia. Radi Bosne neće doći do sporazuma. Tu je i Dalmacija.»

Govoreći o taktici i politici sporazuma veli: »U Beogradu ne razumiju riječ saradnja (kolaboracija). Oni hoće submisiju, podređenje. Meni dogje Englez i kažem mu, da mi hoćemo saradnju sa Srbima, a oni traže submisiju. Engleze me odmah razumije. Mi smo kulturni narod, oni nekulturniji. Mi smo miroljubivi, oni vojnički. Mi smo narod sa velikom historijom i sadašnjosti, oni hoće i imaju u programu da braću dave. Mogli biste onda pitati što će biti? Do sporazuma će doći jer ga mi Hrvati hoćemo. Sporazum je naša politika, a ne taktika. Za Pašića je sporazum taktika. Pa i to je dobro, kad nije bolje. Mi ćemo učiniti od budućih izbora, a ti će doći u jesen — ako ne dogju, mi ćemo ih izazvati — da bude i za Srbe sporazum politika, a ne taktika.»

Na koncu govori o vanjskoj politici i kaže da su Hrvti pacifiste i da Beogradu poručuju: ili prijateljstvo ili razlaz. »Ostalo će im Macedonia, Vojvodina, Crna Gora. Možda će uzeti i Bosnu oružjem. Mi ćemo Hrvati i Slovenci cvasti, a oni će se klati. U Beogradu nema stranke ni političara, koji bi ozbiljno uzeo, da mi i Srbi skupa moramo biti seljačka država. Oni ne shvataju što je to peterostruko seljačko prvenstvo (brojem, poštenjem, radom, imetkom, mišicama). Seljak, doveden u vojsku, u lancima nije vojnik za onog koji ga je doveo, već za onog, od koga je odveden. U Beogradu ima samo gospodskih stranaka. Seljačku stranku uništili su po naredbi dvora sami Srbi. Ako ne bude Beograd s nama za sporazum, onda ćemo učiniti ono što smo kod nas učinili. Preuzeti sve u svoje ruke i oživiti srpskog seljaka, kao što smo osvijestili hrvatskog.»

Govor je završio: »svud se ori od čovječnosti. Republika je zapravo već tu, gotova, i nema ministra ni bajuneta, koji bi mogli promijeniti da Hrvatska ne bude ono, što hoće. Završava s poklikom: živjela republikal! Živio glavni grad Zagreb!«

U ponedjeljak na večer ministarski je savjet raspravljao o ovom Radićevom govoru. Nije došen nikakav zaključak.

Крива талијанских фашиста.

РИМ, 23. Овдјина је крива наступила у фашистичкој странци у Напуљу. У једном је котару 40 хиљада радника иступило из организације.

Домаће вијести.

Друштво за васпитање и васпитање дјеце у Београду. Главни задатак овога друштва јест спасавање и збрињавање дјеце изгинулих ратника. И дјеца оних, који су пали за нашу слободу, до неколико дана стиће на обале нашега мора, стиће и у Шибеник, да биле овај камсити град, да се састану и упознају са својом браћом и сестрама са сињег Јадрана. У ту сврху већ је стигао у Шибеник г. Жика Савић, секретар овога племенитог друштва, да приправи све потребито за долазак ове дјеце. Већ сада Шибеник треба да се спрема да достојно дочека ову дјецу, чији оци падоше на ратништу, и која остојаше без својих хранитеља. Опћина је узела на се иницијативу за организацију дочека, а сва друштва као и признатници треба да се напном поаву најспремније одазову.

Концерат ученица г.це Олге Јавор. У недељу послје подне, учитељица гласовира г.ца Олга Јавор, приредила је са својим ученицама један управо уметнички концерат Шуберт, Штраус, Бетовен и други композитори били су на програму, који је био врло разнолик и богат, петнаест такча. Кад се зна да неке ученице не похађају школу дуље од три мјесеца, тад останете запањени, слушајући те младе силе, које вјештом и сигурном руком баратају по гласовиру. Г.ца Јавор, која је већ добро позната Шибенику, ученица најбољих учитеља гласовира у Бечу, не само да има великога дара за гласовир и глазбу уопште, него има и једну савршену школу и методу подучавања. Та метода, која је најглавнији услов за сваки успјех, не да се лако научити, њу треба посједовати, с њом се треба, рекао је један велики педагог, родити. И тој методи, која је ријетка особина свих педагога, а особито учитеља глазе, ученице г.це Јавор највише дугују за свој успјех. Са љубављу, потпуном преданошћу г.ца Јавор прела се је, да у Шибенику створи добар главени подмладак. И то јој успјева. Она је нашла добар материјал, нашла је ученице које имају и смисла и љубави и разумјевања за лијепу глазбу. Она је показала, да у Шибенику има много смисла и талента за музику, само те таленте треба наћи, треба наградити, набрусити. Г.ца Јавор учинила би велику услугу свим пријатељима глазе, здраве и лијепе глазе, да са својим вриједним ученицама иступи и пред ширу јавност и да приреди један концерат.

Дилетантско друштво Сокола. Ово младо друштво развило је у ово посљедње вријеме интензиван рад. У недељу и понедељак на вечер иступило је са више шаљивих комада у арили „Хотела Косово“, која је била обе вечери дупком пуна. Под верним небом и на свијезем аразу грађанству је Дилетантско друштво пружио двије вечери лијепе забаве и разоноде. Умјесто у кино, у затворене локале свијет је дошао на отворено да се забави и насмије. Стварнице, које су дилетанти ипразни и биле су само за то, да забаве и насмију. Иступ је био без претензија кабаретских уметника. Главна сврха је овом иступану, да се прикуљају средства за грађну Соколскога Дома, помало и полако, а уједно да се у Шибенику помало створи добра дилетантска дружина, која ће моћи успјешно давати и теже и вриједније ствари. Код дилетаната је добра воља, а грађанству је дужност, да их помогне у раду.

Именоване. У „Службеном Листу“ бр. 12. загребачке жељезничке дирекције објелоданено је именовање жељезничког лијечника Дра Петра Селема, здравственим инспектором код промисне управе у Сплиту у VII. чин. разреду.

У фонд листа. Да почасте успомениу блигопокојнога Свине Бибића, положили су у фонд нашег листа г. Иван Анте Виличић 25, а г. Томо Рашковић ил Дрлина 10 динара. Даронателима управа најљепше захвалује.

Стогодишњица рођења д-ра. Анге Старчевића. Данас се навршио један мјесец од рођења једног од највећих хрватских фанатика, који је мррио све оне који пишу ишли слијепи за ним. У своје вријеме имао је великог утицаја на хрватски дио нашега народа, а фаталност тога његова утицаја оцјења се и данас. Плод његова рада и науке данас се одражује у Радини и његовим масама. Идеалиста био је у политици. Све што није било хрватско мррио је из дна душе. Прије њега и у његово доба није нико написао више погрда о Србима као он сам. Био је права никарнација протусрпске политике. Ту су политику послје суствано заступали и бранили многи хрватски политичари, а данас је њен прани преставник Стјепан Радић, који је међу Хрватима постао много популарнији од Старчевића.

Приредници. На повратку свратили су се привредници из Хрватске, Словеније и Босне, у недељу у Шибеник. Мјесно удружење трговаца и обртника за сјеверну Далмацију приредило је са гостима излет на слапове Крке. Ниједан од излетника није прије видео те дивне слапове, који се могу такмити са најљепшим на свијету. Привредници су били очарани том чаробном љепотом наше земље. Разгледали су све направе и слап. На повратку са Крке гости су се одвели на купалиште „Јадрија“ и сви су били сложни у томе, да је то једно од најљепших купалишта што су их видјели на Јадрану. Али „Јадрија“ треба много тога да постане једно модерно уређено купалиште, на које би и страни долазили. Шибенчани су упозорили привреднике, да уложу своје капитале у грађну хотела и купалишта у Далмацији, која има све природне увјете да се такми са талијанском и француском ривјером. У 8 сати на нечер привредници су се повратили у град, а у 2 сата попоноћи отпутовали су.

Привредници су били подељени у двије групе. Једни, а то они из Словеније и Босне, као и неколицина из Хрватске, дошли су само за то, да виде Далмацију и наше Приморје, да виде све оно што би се у Далмацији дало урадити, да упознају њену љепоту и њену привредну снагу, док други дио, већином Загребчани, дошли су чисто из политичких мотива. И овај други дио, едје год је дошао, тражи је само своје политичке пристанице, увјерава је Далматинце, како економски и природни разлози говоре за оријентацију Далмације према Загребу и Хрватској, тражио је у неку руку начин да излету привредника даде неку политичку боју. — Сви привредници, а поготово страни конзули, били су очарани љепотама Далмације и задовољци што су приредили овај излет.

Тражић

вјешта solicitora.

Nagrada po ugovoru.

Advokat Dr. N. Subotić — Šibenik.

SOFIJA MARJANOVIĆ

IVO BAČIĆ (kr. sudbeni činovnik)

vještanci.

SKRADIN, 20. maja 1923.

(Vrijedit kao direktna obavijest).

Бројавне и телефонске вијести.

Из Народне Скупштине.

БЕОГРАД, 23. Јучер се састала Скупштина. Расправљало се о највештају верификационог одбора Демократи су дизали силну грају Питање спорних мандата изгледа да ће се ријешити тако, да се ти мандати пониште, а да се на њихово мјесто позову они срески кандидати који имају највише гласова. На данашњој сједници Скупштине настављена је дебата о спорним питањима. Ово ће се питање данас ријешити, а сутра ће се прећи на бирање чланштва Скупштине. Радикали остају при кандидатури Љубе Јовановића за предсједника, а подпредсједника понудиће демократима а 1 клерикалима.

Нова демократска парола.

БЕОГРАД, 23. „Трибуна“ доноси интересантне ствари из демократског клуба. Она пише да демократи израђују нову паролу за слиједеће изборе. Према је они држе у тајности ипак се сазнаје, да се ради о томе, да се пред народ изађе са захтјевом, да се комфискују имана свих политичара и државника, који не би били у стању да докажу поријетло своје имовине.

Оставка професора.

БЕОГРАД, 23. Јучер су професори поднели своје оставке. Министар просвјете изјавио је, да ће их уважити. Влади је жао што сав терет пада на ње, јер неће моћи свршити годину, али вјерује да ће се на јесен све поправити — До сада је дало оставку 226 професора.

Политичка ситуација.

Београд, 20. маја.

Од 18. маја, дана кад су прекинуте парламентарне сједнице до 22. ов. мј, у политичком животу завладало је апатије. Влада спрема све потребно за скупштински рад и стоји у дотцају са Загребом, пратећи помно развој политичке ситуације. Влада хоће да подуме све разборите кораке, да наше унутарње прилике среди и да се дође до споразума са свим политичким групама у земљи и да се поправе све досадашње погрешке у нашој администрацији. Говор нашег одличног државника, министра г. Љубе Јовановића (тај говор доносимо на првој страни нашег листа. Ур) још увијек се живо комстарише. Овај је говор пронао дубок дојам, на све посланике, као и на ширу јавност. Држи се да нема прерпека за споразум. Један угледан радикал рекао је: „Обе су стране показале добру вољу за споразум, али се даље од тога није ишло“. Боравку привременог предсједника Скупштине д-ра. Пелеша у Загребу, приписује се велика политичка важност, као и поновном путу д-ра Корочица у Загреб. То ће се показати на првим сједницама Скупштине и тад ће се почети да бистри политичка ситуација. Радикали стоје у ставци очекивања. Иначе се изјаве о ситуацији неродо данају.

Говори демократских вођа г-г. Давидовића и Прибленића показали су демократе у потпуном снјетлу, показали су их као људе снјупне и амбициозне. Њиховој амбицији требало је да служи држава и народ. Власт био је њихов циљ, и кад им је то пропало, постали су бесомучни. Њихово држање их је после компромитовало па чак и код самих њихових бирача.

Мјере бугарске владе око истребљења македонистујиних лијепи су се дојимле у Београду. Ово је један корак напред у аблжавању наше Краљевине и Бугарске. Овим операцијама управља лично г. Стамболијски, који је преузео дужност министра војног. Велики број комитација је поубијан или ааробљен, а такођер и већина војвода. Осим тога је поапшено много македонистујиних, а међу њима велик број интелегенције, те се сви превозе у централну тамишну у Софију. Само вођа и осталих интелегената затворено је око 1500. Међу њима има велик број жена.

Наше власти похватале су око 80 комита, који су пребјегли на наш територију, а велик број их се сам предао.



Помажите „Просвјету“!

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D. PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mje-
nice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna
mјesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka,
obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i
bankovne poslove najkulantnije.

Brzojavni naslov: DALMASCONTO.

21

MLADEN
CRVAK

krojač

ŠIBENIK
(Obala)



Veliki izbor
Engleskih
i Českih
stofova

Cene umerene.

ПРВА И НАЈМОДЕРНИЈА ДАЛМАТ.
СЛАСТИЧАРНИЦА НА ЕЛЕКТР. ПЕЋ

Телефон:
Број 31.

СТЕВО МАНДИЋ
ШИБЕНИК - главна улица

Број јави:
Стево Мандић.

Обскрбљена најраановрснијим бомбонима и слаткишима за
сваку сезону, те најфинијим ликерима и деаертним пићима.

ДНЕВНО СВЈЕЖЕ ПОСЛАСТИЦЕ.

Препоручује се нарочито за израђивање најфинијих торта,
кроканата и т. д. са исписима и орнаментиком за забаве,
венчања и остале пригоде.

Jesam li poslao pretplatu?

STIPE ŠARE - ŠIBENIK (Dalmacija)

Telegrami: ŠAREST - VELIKOPRODAJA ŽITARICA I ZEMALJSKIH PROIZVODA - Telegrami: ŠAREST

20

СРПСКА БАНКА д. д. у ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (Обала).

Број јави: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН,
НОВИ САД, (Централни Кредитни
Завод, као филијала Српске Банке),
СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА,
МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.
АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско
трговачко и акцијонерско друштво,
БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБИНИ ОДНО: свих врста брашна,
колонијала, француских боја прве
врсте итд. Складиште у властитој
кући. Цијеници на захтјев бадава.

Најповољније укамањује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банковне и берзанске
послове најкулантније. — Са свима је већим мјестима Еуропе у директној пословној вези, а тако исто и са Сје-
верном и Јужном Америком.

12